

Anmeldelse af Knud Vilby

Afghanistan: Indblanding i uendelige uforståede konflikter

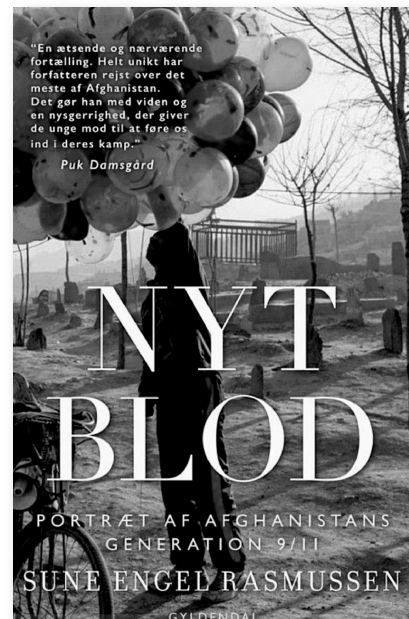
Der er naturligvis den ældgamle konflikt mellem shia- og sunnimuslimer om arven og magten over islam efter Muhammed. Og der er de historiske sociale og etniske spændinger mellem Afghanistans pashtuner, hazaraer og tadsjiker.

Der er den konflikt, vi alle har hørt om, mellem Taleban og den (endnu) vestligt støttede regering, og der er de sonderinger, der handler om, at fred forudsætter en aftale med den fjende, man i årevis har søgt at udslutte.

Men der er i høj grad også konflikten mellem den hjemmegroede Taleban-bevægelse og Islamisk Stat, der prøver at få fodfæste og reelt at smadre den afghanske stat. Der kunne være dem, der troede, at Taleban og Islamisk stat var nogenlunde det samme. Det er det på ingen måde.

Så er der konflikten mellem dem, der drømmer om forandring, frihed og flere muligheder ikke mindst for kvinder, og dem der vil fastholde og (hvor det er truet) genskabe det dybt konservative og patriarkalske familie- og samfundsmønster. Det er også en konflikt mellem by og land. Og det er – men kun i nogle samfundskredse – en generationskonflikt. De unge vil noget andet og mere. De gamle stritter imod.

Selv om det er lidt abstrakt, er det naturligvis også en konflikt mellem hæderlighed og hykleri. Mellem dem der har tjent sig rige på at alliere sig med dem, der betalte bedst, og dem der prøver at fastholde en ide og/eller en form for anstændighed. Der er dem, USA og USA's allierede gjorde hvad som helst for at bekæmpe, men som nu optræder som Vestens korrupte allierede, og der er dem, der vender sig mod korrupktion og hvidvask af krigsherrer.

Sune Engel Rasmussen:
NYT BLOD.
Portræt af Afghanistans generation 9/11.
Gyldendal
300 sider, kr. 299,95.

Man kunne naturligvis også nævne konflikten med opiumindustrien, men den er trængt i baggrunden, og industrien har det rigtig godt. Siden 2001 har USA brugt 50 milliarder kroner på valmueudryddelse, men status er, at der alene i Helmand (hvor Danmark ydede så store ofre) nu dyrkes opium på 107.000 hektar, og narkobekæmpelsesenheden rydder kun omkring 800 hektar årligt.

Endelig er der det, man vel kunne kalde konflikten mellem Afghanistan og Vesten. Konflikten mellem dem der blander sig, og dem der – med meget forskellige bevæggrunde – bekæmper indblandingen udefra.

Det er en uendelighed af forskellige konflikter, der væver sig ind i hinanden og påvirker hinanden i et samfund, vi på ingen måde forstår.

Der er efterhånden mange eksempler på, at vestlige alliancer blander sig militært i konflikter, de knapt nok prøver at forstå, men som eksempel på det står Afghanistan stadig over de fleste. Der er jo altid nogle grunde til involveringen. Ofte handler det om økonomiske og sikkerhedspolitiske interesser dækket af en fernis om frihed og demokrati. Men for det meste går det galt, fordi de/vi, der kommer udefra, forstår så uendelig lidt af den virkelighed, de/vi involverer sig i.

Sune Engel Rasmussen har skrevet en fremragende bog om Afghanistan. ”Nyt blod”, hedder den, med undertitlen ”Portræt af Afghanistans generation 9/11”. Han boede med sin kone i Kabul i tre år. Han valgte at få et rigtigt liv i Afghanistan og var ikke kun på kortvarige beskyttede mediebesøg. Han var der også, da den vestlige medieinteresse forsvandt, fordi vestlige soldater blev trukket tilbage. Fra 2014 var han den eneste faste journalist i landet for skandinavisk og britisk presse. Selv BBC havde trukket sin sidste korrespondent hjem.

Han ser og oplever ting, som diplomater og besøgende journalister aldrig får mulighed for. Og han får også en mulighed for at forstå. Selv det næsten uforståelige.

”Nyt blod” er en på alle måder velskrevet bog baseret på en fantastisk og ofte farlig research. Den vrimler med observationer, man bliver kloge af. Men bogen har derudover et særligt greb, som gør den helt ekstraordinær.

I kraft af sin langvarige tilstedeværelse, tålmodighed og evne til at skabe tillidsfulde menneske-

lige rum er det blevet muligt for Sune Engel Rasmussen at bygge en stor del af bogen op omkring tre meget forskellige personer, der blotlægger deres liv og deres drømme for ham og os.

Det er historien om Zahra, der udsættes for årelang hustruvold i et håbløst ægteskab, men som gennemlever en utrolig frigørelsesproces og bliver en kvindelig rollemodel, der kan give andre kvinder drømme og håb og selvværd. Hun er vel det tætteste man kommer på opfyldelsen af den vestlige drøm om kvinders befrielse og ligestilling.

Det er beretningen om Omari, der slutter sig til Talebans væbnede kamp. Dybt i sit hjerte følte han fra han var ganske lille, at de amerikanske soldater ingen ret havde til at være i hans land, og derfor gik han ind i modstandsbevægelsen. Omari så første gang en amerikansk soldat i 2003, da han var otte år gammel. Med store klodsede veste og hjelme og tunge rygsække steg soldaterne ud af deres pansrede mandskabsvogne, og Omari var flad af grin, da en af dem stod op og tissede foran et træ. Afghanere sidder på hug og trækker tunikaen til side. Store klodsede primitive væsener, der ikke ved, hvordan man opfører sig, men vil bestemme.

Og så er der Saif, der er født ind i den shiamuslimske hazara-minoritet, og som efter et mislykket ophold i den afghanske hær rejser til Syrien for at bekæmpe Islamisk Stat. Han gør det med udgangspunkt og base i Iran. Han synes at iranerne på nogle områder behandler hazaraerne mere regulært, end afghanerne gør. Hans kamp mod Islamisk Stat er en kamp for hans egen religion, men også en kamp mod unge mænd fra Europa, der er taget til Irak og Syrien netop for at bekæmpe shia-muslimer.

Beretningerne fortæller om drømme, om håb og nogle gange også i høj grad om desillusion. De fortæller også, at det handler om uendeligt mange andre og flere ting, end det, vestlige koalitioner kan se og har søgt at påvirke uden at forstå det.

Det er læsning, der skaber frustrationer og indsigt, og ikke mindst indsigt i det vi stadig ikke forstår, men som i kraft af hovedpersonernes åbenhed alligevel fremstår troværdigt.

*

I efteråret 2017, hvor Sune Engel Rasmussen arbejder på bogen, har Afghanistans regering kun kontrol over 55% af Afghanistans areal, og Taliban kontrollerer et større areal end på noget andet tidspunkt siden 2001.